

Ultradretans i blavers, nom a nom

Franco, a Mallorca

Organitzacions menudes, però implacablement intolerants amb la llengua i els costums catalans de les Illes, es donen la mà. Són els ultradretans espanyolistes i els *blavers* locals. Heus ací els seus noms, un per un.

Dalt de la floristeria Borneo, al carrer de Soledad, 3, de Palma, hi ha la seu de l'Agrupació d'Electors **José María Ruiz-Mateos**. Dos patis més enllà, i també en un segon pis, manté el seu local Falange Española de las JONS. Els falangistes, a pesar de la debilitat i pobresa de l'ultradretisme mallorquí, són el grup més organitzat i electoralment més actiu. **Juan Boned Colomar**, funcionari de Telefónica a Palma, n'és el dirigent, i en les darreres eleccions generals del 29-O va ocupar el número un de la llista insular jo-seantoniana, seguit d'**Eusebio Jaime Gómez**, número 59 a les europees de 1987. El *camarada* Boned, nascut a Eivissa el 1947, ex-membre del Frente de Juventudes i de l'antiga Guardia de Franco, és cap territorial de FE de las JONS i pertany a l'executiva permanent. El 1978 va ser un dels fundadors dels Círculos José Antonio.

Boned va desplaçar el protagonisme de **Luis Javier Almazán Costales** —gestoria familiar al carrer del Pare Bertomeu Pou, 26—, qui va ser cap de llista del falangisme mallorquí a les generals de 1982. La seua força política, més aviat poca, crida a l'afiliació ultra «davant les agressions catalanistes». Junt amb el Frente Nacional i Cedade, els seus militants componen, en alta-baixos, l'organització ultraespanyola Orden Negra, ON, dirigida fins fa uns mesos pel jovenet **Miguel Ángel Sabater**, actualment guàrdia civil a l'aeroport de Son Sant Joan. Des que Sabater no es destaca públicament al capdavant aquest grup de xoc ultra, la seua activitat ha baixat notablement. Detingut amb propaganda antimonàrquica, segons fonts policials, el seu alliberament es va produir després de facilitar informacions sobre l'extrema dreta i l'independentisme.

Orden Negra es va responsabilitzar de l'atemptat contra l'Obra Cultural

XÈSC AMENQUAI.
Eduardo Connolly va ser rebutjat amb sang pels independentistes a la Diada mallorquina de 1988. L'acompanya Ignacio García-Campos, fill de militar.

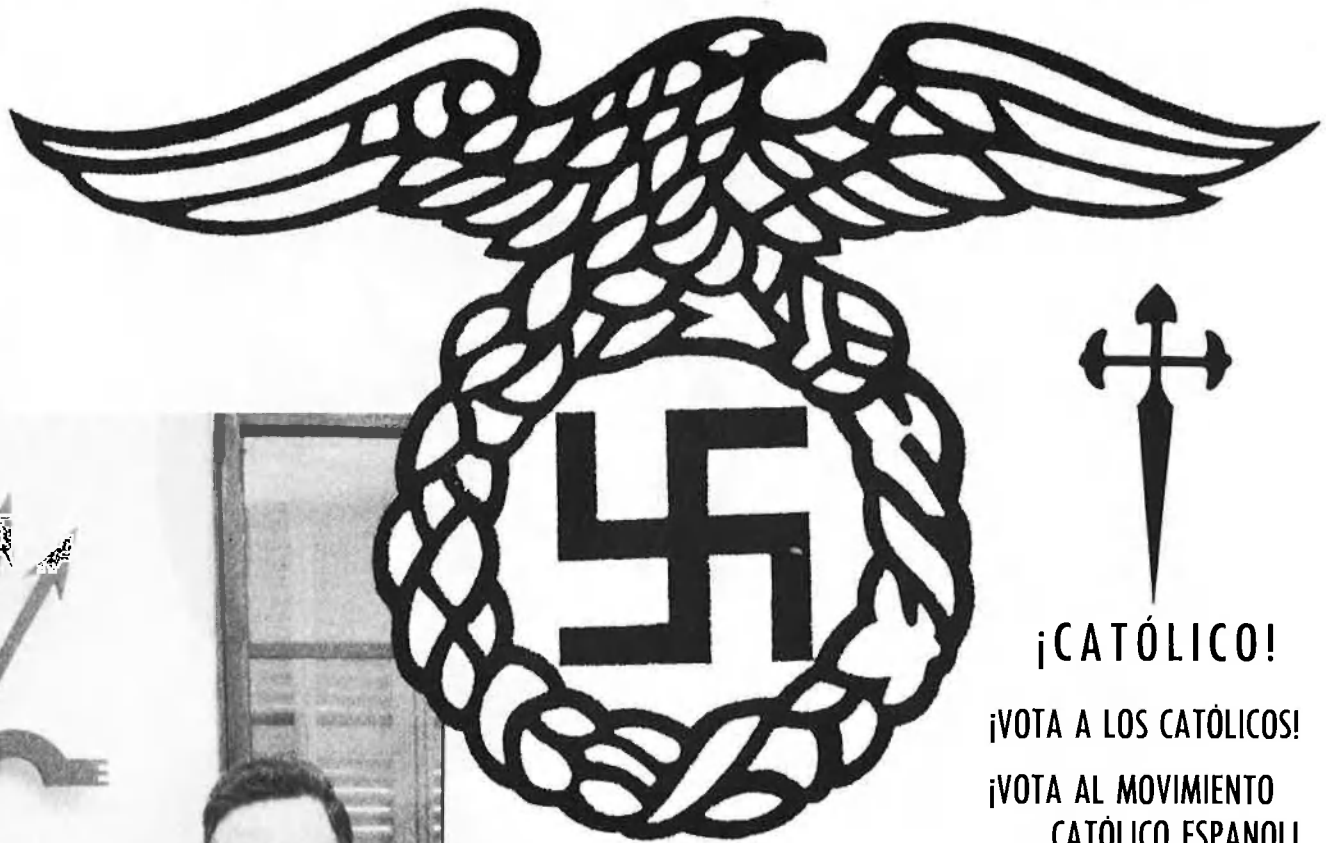
Balear, OCB, l'estiu de 1988. Un còctel molotov va esclatar en foc a la seu del carrer d'Imprenta. Orden Negra reuneix uns vint-i-cinc activistes, molt joves i, la majoria, fills de militars. S'ha destacat en enfrontaments contra el nacionalisme radical, un d'ells, molt dur, en la Diada del 31 de desembre de 1988. Entre els més notoris d'aquest escamot neonazi figura un irlandès, **Eduardo Connolly**.

Actiu de l'organització nacionalsocialista CEDADE —«pàtria i raça»—, Connolly ha estat cap de combat contra activitats *pancatalanistes* a l'Illa. **Santiago Bernal** actua com a delegat responsable a Mallorca del partit hitlerrià, que té la central a Barcelona, carrer de Sèneca, 12, baixos, presidit per **Pedro Varela** i codirigit per **José María Ruiz** i **Jorge Mota**. Mantenen un apartat de correus, el 1.619 de Palma, i els seus cartells s'imprimeixen a Barcelona.

CATÒLICS I COLPISTES

El Café Moderno o el Bar Ciutat, de la plaça de Santa Eulàlia, de Palma, són llocs habituals de cita per als cadells de l'ultra mallorquina. Entre altres, per als components del Frente Nacional, FN, l'organització de **Blas Pinar** homònima de **Le Pen**. Les reunions del FN tenen lloc a la seu del sindicat franquista Fuerza Nueva del Trabajo, en un local que posseeix a les galeries comercials Geranis Center. Le Pen força Pinar perquè empente la unitat amb les Juntas Espanolas, que a Mallorca conserven seu al carrer de Ramon Berenguer III, 20-2on. de Palma.

En les generals de 1982, el metge **José Sánchez Monis** encapçalà la llista de FN-Mallorca. En la contesa per Estrasburg de 1989, el seu lloc va ser ocupat per **Miguel José Sánchez-Fernández**. Un dels notables va ser el catedràtic de Dret, **García Fernández**, contra el qual

¡CATÓLICO!
¡VOTA A LOS CATÓLICOS!
¡VOTA AL MOVIMIENTO
CATÓLICO ESPAÑOL!

Apartado de Correos 50.475 · MADRID

es van querellar estudiants del Bloc Nacionalista per la seua prohibició a realitzar exàmens en català. García-Fernández treballa ara a Barcelona, i manté bones relacions amb **Esteban Gómez-Rovira**, portaveu del feixisme anticatalà i segon de FN en les darreres europees; després de Blas Pinar.

Suport ocasional del FN, el Movimiento Católico Español, MCE, va ser, junt amb Falange, l'altre agrupament involucionista que a les Illes va concórrer a les legislatives del 29-O, encara que només amb candidats al Senat. **Tomás Sastre Martínez** —empresa Seguridad y Limpieza, SA, maquinària de neteja i productes químics, al carrer de Cotlliure, 6—, de Palma va ser aspirant pel districte de Mallorca, mentre que **Eusebio Capel Rotger** —gimnàs al carrer de Taronger, 2, de Palma— ho va intentar per Menorca, i **Antonio López Martínez**, per Eivissa-Formentera. El partit ultraortodox del falangista **Luis Corral**, fundador i cap nacional, que té la seua seu central a Madrid, carrer d'Alcalá, 146-1er, i que es proposa «restaurar el orden querido por Dios para el Mundo», amb «las fuerzas armadas, centinelas de la Patria», «capaces de defender el derecho de Espana

a ser un pueblo católico», promotor de les Asociaciones Pro-Vida i de novenes massives al Retiro madrileny, va ocupar electoralment el 29-O el miniespai reaccionari del FN. El seu lema va ser «Católico, vota a los católicos. Dios lo quiere». Amb la seua Jefatura Provincial es pot prendre contacte a través de l'apartat 1.892 de Palma o del seu dirigent camisa blava Tomás Sastre.

El monolit al creuer de Franco, *Baleares*, en la plaça Faixina de Palma, reuneix cada 20-N els vells del franquisme i un petit grapat dels jovenets més impulsius. La Comandància Superior de Policia de Mallorca ha declinat tot pronunciament o informació sobre les seues activitats, afortunadament ben escasses. Segons fonts independentistes, no confirmades per la policia, el cap de setmana del 10 i 11 de setembre, ultradretans mallorquins i peninsulars mantingueren una reunió secreta a Alcúdia. Precisament, uns dies abans de Nadal el repetidor de TV3 al Puig de Sant Martí, d'Alcúdia, va ser grollerament assaltat. Grans pedres contra la teulada i tirs de rifle contra la porta de la caseta que guarda el reemissor no

LORENZO

Juan Boned, camarada Boned, la Falange Balear.

aconseguiren, però, danyar la caríssima instal·lació televisiva.

.....

GODELLISTES O 'BLAVERS'

L'anticatalanisme mallorquí s'organitza al voltant de tres miniagrupaments pseudo-culturals. Són els *gode-llistes* o *blavers* illencs. El seu nom prové del cerclet mallorquinista que durant molt de temps es va expressar als diaris sota el pseudònim de Pep Gode-lla. Aquesta activitat epistolar va ser quasi tots els senyals de vida del petit col·lectiu dialectista i conservador illenc que, amb el temps, va acabar conformant el Centro Cultural Mallorquí, l'Associació Cultural Mossèn Alcover, i Cultura en Llibertat, cap d'elles agrupa el corrent anticatalà de Mallorca ni té prou força suficient com a oposició política.

L'Associació Cultural Mossèn Alcover, ACMA, reuneix els activistes més joves. Els adolescents del petit batalló ultra Orden Negro han penjat els cartells i han repartit pamflets d'ACMA. «A territori balear, llengo balear», ha estat el seu lema principal de propaganda. Fundada el 17 de novembre de 1988, els seus pocs socis es reuneixen a l'avinguda de Sant Ferran, 15, local ultragodellista. Entre les finalitats que aquesta associació declarà per al seu enregistrament, destaca la «recuperació i defensa dels usos i costums que han anat forjant al llarg de la Història la Comunitat Balear, donant-li una identitat pròpia de poble singular». Un misatge autòcton massa neutre que, no obstant això, amaga un agrupament amb connexions violentes.

Violent i acarnissadament anticatalanista és **Jaime Martorell Mir**, un perillós solitari i un cavaller i quixot de l'*Ancien Régime*. Veí del número 13 del carrer de Maria Canals, de Palma, Martorell Mir presideix l'escàs ateneu del Centro Cultural Mallorquí, CCM, un cor de la tercera edat més perifrànquista, que, fundat el 6 de febrer de 1979, passa per ser el més antic dels casinos anticatalans de Mallorca.

Amb adreça al carrer del Marqués de la Fuensanta, 6-1er-B, de Palma, la finalitat de l'existència del CCM és «l'estudi, difusió i desenvolupament del mallorquí com a forma de parlar a Mallorca», ...«defensant la idiosincràsia pròpia de les imposicions foranes», i «sense perjudici de l'ús del castellà com

Jaime Martorell Mir: el foc l'apassiona.

a llengua oficial de l'estat». L'apartat de correus és el 1.034 de Mallorca.

Ex-combatent de la División Azul, ex-militant, Martorell Mir es va alçar ben prompte contra l'existència de TV3 a Balears. Per a les eleccions generals del 10 de juny de 1987, Martorell publicà un llibel, clamant contra la tolerància del govern autonòmic davant del repetidor a Alfàbia de la televisió catalana, cosa, al seu entendre, «completament il·legal». No debades, Martorell ja avisava: «si hi haguera voluntat de rebutjar el catalanisme, el govern balear posaria fora de servei el repetidor». Ell s'encarregaria de fer-ho. Presumptament.

Aficionat al foc, *fan* de la piromania, Martorell està acusat, i és l'únic i principal encartat, en el sumari que se segueix contra l'autor de l'atemptat perpetrat el 23 d'abril de 1989 contra el repetidor de TV3 a Alfàbia, Mallorca, propietat de l'Obra Cultural Balear, OCB, i que va causar pèrdues pròximes

als vint milions de pessetes. La prova més forta de la seua implicació (amb la qual ha treballat el ministeri fiscal i l'acusació particular, composta per la Universitat de les Illes, l'OCB i l'empresa que va garantir tècnicament el repetidor, Voltor, SA), és una empremta digital trobada en una llauna de gasolina prop de la caseta del reemissor. Segons perits dels laboratoris de la Guàrdia Civil.

Detingut per aquest cos públic, Martorell es troba en llibertat condicional, després d'haver estat empresonat tres dies i de pagar per a eixir de la cel·la una fiança d'un milió de pessetes. El seu sumari va desaparèixer la primera setmana d'agost passat, i ara el judici pot ajornar-se fins al mes de juny d'enguany. La policia no ha resolt cap investigació i, després de la pèrdua d'aquest expedient judicial —l'únic document que seguia la investigació—, haurà de fer-se una nova reconstrucció del procés des de zero. El passat 30 de

Atemptat contra el repetidor de TV3 a Alfàbia.

JUAN CELIA

setembre el Jutjat número 4 de Palma —el sumari TV3 es troba al d'Instrucció núm. 8— va ser assaltat i saquejat, i es van perdre per sempre dos sumaris i nombroses proves contra la delinqüència balear.

El ministeri fiscal ja ha dictat sentència, i demana vuit anys de presó major contra Martorell, per un delictes d'estralls. La sentència podria declarar, no obstant això, una pena molt inferior si qualifica el delictes com a danys i no d'estralls. Aquest no és l'únic cas en què el president del CCM va ser sospitós d'utilitzar els mistos. La policia mallorquina va iniciar investigacions oficials, però mai hi ha iniciat cap acció judicial. Inclús va pensar en ell davant d'un suposat intent d'atemptat contra l'ex-governador civil d'UCD, Jacint Ballester, a començaments dels 80. La llista pot arribar a tres o quatre casos més. Sempre presumptament.

Anticatalanistes no organitzats, però fidels de les cartes al director en la

premsa mallorquina contra l'*invasor* català, en són **Antonio Corró** i **Bartolomé Piña**. Ambdós membres del CCM de Martorell. Piña, petit botiguer de joies, va ser candidat per Falange al 29-O-89 com a primer suplent.

NO VIOLENTS INTERVINGUTS

Per últim, «Cultura en Llibertat». També petit cercle *godelliste*, presidit per **Lluís Cerdó Fernández**. No violents, cap relació amb el feixisme i l'ultra illenca, aposten però igualment contra la *pesta de Barcelona*. Fundada el 29 d'abril de 1988, CLL manté seu al carrer de Santa Caterina de Siena, núm. 1, de Palma, i mostra com a raó de ser la consigna «català, no gràcies. Volem es mallorquí». L'associació digué, en legalitzar-se, que lluitava «contra tot tipus d'intervencionisme, manipulació o imposicions culturals... que puguen alçar barreres socials entre els espanyols». A la botiga Difusió 1840

del carrer del Jardí Botànic de Palma, els de CLL donen classes de *mallorquí*.

Cerdó és, doncs, un dialectista, i en carta publicada es desvincula, el 18 de juliol passat, de les aventures violentes i falleres del senyor Jaime Martorell: «no tinc cap relació amb la cremada de la joguina catalanista», comentava referint-se a l'atac contra el repetidor de TV3. I hi afegí: «tampoc combrec amb les idees fanàtiques d'En Martorell i dels seus companys». Un membre de la seua tertúlia mallorquinista, **Ramón Rodríguez Vinals**, va destacar en la recollida de diners per la fiança de Martorell. Vinals és cap de personal de l'Ajuntament de Calvià, el més ric de l'estat per la seua renda, on cobra més de sis milions anuals. Pertany a l'assessoria Rodríguez Vinals y Asesorés, SA, al carrer de Mazagan, 48, de Palma, on manté bufet amb els seus germans.

Ismael L. Belda i Miquel Payeras